

Tilannekatsaus öljylämmityksestä luopumisesta

Pekka Kalliomäki

Rakennusneuvos, ympäristöministeriö

Asia: HE 17/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2021
lisätalousarvioksi

Asiantuntijalausunnon liite

Tausta

Fossiilisen öljyn käytöstä lämmityksessä luovutaan asteittain 2030-luvun alkuun mennessä. Valtion ja kuntien kiinteistöjen öljylämmityksestä luovutaan vuoteen 2024 mennessä. Kannustetaan öljylämmitteisiä kiinteistöjä siirtymään muihin lämmitysmuotoihin 2020-luvun aikana erillisellä toimenpideohjelmalla.

Hallitusohjelma, Marin 2019

Toimenpideohjelmaluonnoksen valmistelu

- Toimenpideohjelmaluonnosta valmistellutta ohjausryhmää on koordinoanut ympäristöministeriö ja siihen on osallistunut maa- ja metsätalousministeriö, työ- ja elinkeinoministeriö, valtionvarainministeriö sekä Senaatti-kiinteistöt. Asiantuntijalaitoksena mukana on ollut Tilastokeskus. Asiantuntijasihteerinä on toiminut Motiva Oy.
- Sidosryhmistä näkemyksiä on saatu seuraavilta organisaatioilta: Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskus ARA, Bioenergia ry, Ilmastopaneeli, Kauppapuutarhaliitto ry, Kuntaliitto, Lämmitysenergia Yhdistys ry, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto, Peruskorjaamisen ja Rakentamisen Kehittämiskeskus ry, ProAgria Keskusten Liitto, Puutarhaliitto ry, Suomen Kiinteistöliitto ry, Suomen Lämpöpumppuyhdistys ry, Suomen Omakotiliitto ry ja Vanhustyön keskusliitto ry.

Öljylämmitys nyt 1/3

- Pientalot:

- 150 000 öljykattilaa, joista n. 133 000 käytössä. 40 000 – 50 000 maanalaista öljysäiliötä.
- Öljylämmityksestä on luopunut 3 500 – 4 300 pientaloa vuodessa vuosina 2016-2019.
- Maantieteellisesti öljylämmittäjiä löytyy kaikenlaisilta alueilta, mutta on määrällisesti eniten ulommilta kaupunkialueilta
- Öljylämmitetyissä kotitalouksissa asuvista viitehenkilöistä yli 65 % on vähintään 60-vuotiaita ja 31 % on vähintään 70-vuotiaita.
- Öljykattiloiden keski-ikä kannassa on noin 21 vuotta (vrt. teknistaloudellinen elinikä 20-25 vuotta) ja öljypolttimien noin 12 vuotta (vrt. 10 vuotta).

Öljylämmitys nyt 2/3

- Rivi- ja kerrostalot:
 - Öljylämmitettyjä rivitaloja n. 15 000 ja asuinkerrostaloja n. 8 000 v. 2018
 - Asuntojen määrä öljylämmitetyissä rivitaloissa n. 28 000 ja kerrostaloissa n. 54 000 vuonna 2019
- Palvelusektori:
 - Palvelusektorin tilastot epävarmat. Rakennuskantatilastot viittaavat n. 20 000:een öljylämmitteiseen rakennukseen.
 - Kunnilla ja kuntien liikelaitoksilla n. 9 300 öljylämmitettyä rakennusta, joista n. 5 000 tyhjillään.
 - Senaatti: 100 öljylämmitteistä rakennusta (n. 60 puolustusvoimilla, n. 40 muussa käytössä)

Öljylämmitys nyt 3/3

- Teollisuus:

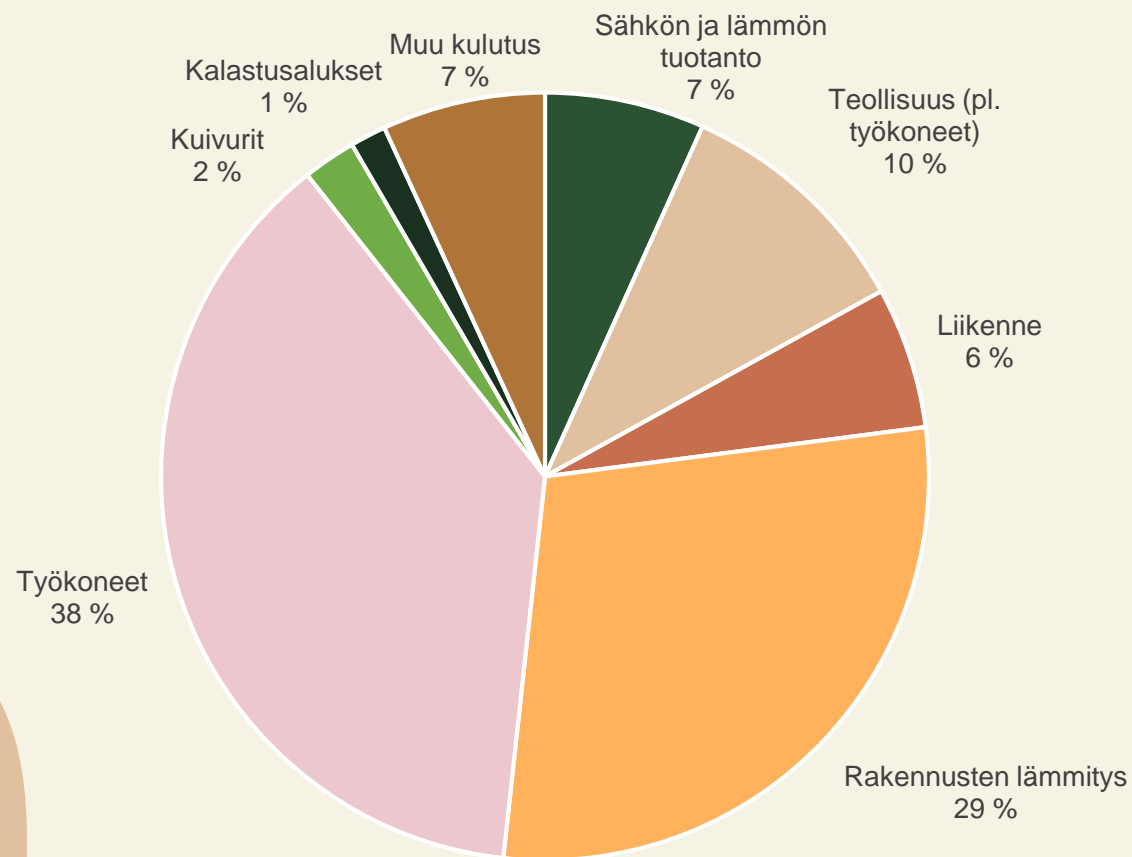
- Tilastot epävarmat, mutta niiden mukaan n. 10 000 teollisuusrakennuksessa päälämmitysmuotona öljy
- Lämmitykseen käytetään sekä kevyttä että raskasta polttoöljyä
- Lämmitys voi tapahtua niin, että lämpö tuotetaan samalla järjestelmällä kuin prosessilämpö tai -höyry tai lämmityksessä voi olla oma erillinen järjestelmä.

- Maatalous:

- Öljyä käyttävien rakennusten lukumäärä ei ole tiedossa. Öljyn osuus lämmitysenergiankulutuksesta on n. 9 %. Suurin öljynkuluttaja ovat kuivurit.
- Kasvihuoneissa öljynkäyttö on vähentynyt tällä vuosituhanella jo noin 85 %

Kevyen ja raskaan polttoöljyn CO₂-päästöt (yht. 5 942 kt) sektoreittain vuonna 2018

Kuvassa esitetään eri sektorien prosentuaaliset osuudet CO₂ päästöistä.

Laskettu kevyen polttoöljyn päästökertoimella 267 t/GWh ja raskaan polttoöljyn päästökertoimella 279 t/GWh.

Ympäristöministeriö/Kalliomäki 5.3.2021

Kevyen (POK) ja raskaan (POR) polttoöljyn kulutus 2018

Sektorit	POK GWh	POR GWh
Sähkön ja lämmön tuotanto	700	764
Teollisuus (pl. työkoneet)	502	1 675
Liikenne	1 217	120
Rakennusten lämmitys yhteensä, josta	5 912	547
Kotitaloudet	3 253	31
Palvelut ¹	2 478	419
Maatalousrakennukset	181	97
Työkoneet (kaikki sektorit)	8 498	
Kuivurit	506	
Kalastusalukset	343	
Muu kulutus	1 441	101
Yhteensä	19 118	3 207
CO₂-päästöt	5 032 kt	910 kt

¹ Palvelujen öljynkulutus on osoittautunut tilastoissa 50-65 % todellista kulutusta suuremmaksi. Tässä päivittämätön tieto.

Lähde: Tilastokeskus.

Toimenpide- ehdotukset

• Toimenpide-ehdotusten toteuttamisen esimerkkipolku

Toimenpide-ehdotukset/Tuet ja avustukset

- Öljylämmityksestä luopumista avustetaan tavoitteena nopea muutos. Tuki pysyy määräaikaisena sen kannustavuuden takaamiseksi.
- Asuinrakennusten energia-avustusta jatketaan 2020-luvun aikana.
- Energiatuen myöntämistä uusiutuviin energialähteisiin perustuville lämmitysratkaisuille jatketaan.
- Pyritään varmistamaan tarkoituksenmukaisen tasoinen rahoitus öljylämmityksestä luopumisen investointeihin maaseutuohjelman 2023 alkavalla uudella kaudella.

Toimenpide-ehdotukset/ Energiaverot ja verotuet

- Korotetaan lämmityspolttoaineiden yleisiä verotasoja taakanjakosektorin vero-ohjauksen lisäämiseksi. TOTEUTUNUT
- Maatalouden energiaveron palautusta fossiilisilta lämmityspolttoaineilta hallitus käsittelee energiaverotuksen pitkän aikavälin kehitystä vuonna 2021 valmisteltavassa energiaverotuksen tiekartassa.
- Tarkastellaan kotitalousvähennystä ja sen mahdollisia muutostarpeita huomioiden VATT:n ja PT:n selvitys vuonna 2021.

Toimenpide-ehdotukset/Informaatio-ohjaus

- Asuinrakennusten öljylämmityksestä luopumiseen käytettävissä olevista taloudellisista tuista viestitään ja neuvotaan kohderyhmää monipuolisesti vuoden 2030 tavoitteen saavuttamiseksi.
- Kuntien rakennusten öljylämmityksestä luopumisen tuesta viestitään yhteistyössä Kuntaliiton kanssa.
- Kehitetään korjausrakentamisen viestintää ja neuvontaa monipuolisesti Pitkän aikavälin 2020-2050 korjausstrategian suositusten mukaisesti.
- Jatketaan valtakunnallista ja alueellista energianeuvontaa riittävällä tasolla.
- Varmistetaan tarkoituksenmukainen rahoitus maatilojen energianeuvontaan maaseutuohjelman 2023 alkavalla uudella kaudella.
- Jatketaan Pientalot öljystä uusiutuviin -toimintamallin jalkautusta paikallis- ja aluetasolla yhteistyössä kuntien ja alueellisen ja valtakunnallisen energianeuvonnan kanssa.
- Jatketaan tuettujen energiakatselmusten ja uusiutuvan energian kuntakatselmusten markkinointia.

Toimenpide-ehdotukset/Säädösohjaus

- Uudisrakentamisen energiatehokkuusmääräyksiä tiukennetaan tulevissa säädösmuutoksissa siten, että ne ohjaavat entistä vahvemmin pois fossiilisen energian käytöstä.
- Korjausrakentamisen energiatehokkuus- ja järjestelmäkohtaisia vaatimuksia tiukennetaan tulevissa säädösmuutoksissa siten, että ne ohjaavat entistä vahvemmin pois fossiilisen energian käytöstä.
- Asetetaan uusiutuvan energian vähimmäisvaatimus uudisrakentamiselle ja laajamittaisille korjauksille rakentamismääräyksissä vuonna 2021.
- Selvitetään kevyen polttoöljyn jakeluelvoitteen nostamista Ilmasto- ja energiastrategian ja Keskipitkän aikavälin ilmastosuunnitelman (KAISU 2) päivityksen yhteydessä ottaen huomioon biopolttoaineiden kokonaiskysyntä Suomessa tulevaisuudessa sekä jakeluelvoitteen noston kustannustehokkuus ilmastotoimena eri sektoreilla.

Toimenpide-ehdotukset/ Energiatehokkuussopimukset

- Energiatehokkuussopimusten (ml. Höylä) nykyisen sopimuskauden päättyessä 2025 otetaan uudella sopimuskaudella huomioon fossiilisesta öljylämmityksestä asteittain luopumisen tavoite.
- Maatalous- ja puutarhasektorin energiatehokkuustoimia koskevaa toimialasopimusta jatketaan 2021 alkavalle jaksolle ja siihen sisällytetään fossiilisen lämmitysöljyn käytöstä luopumiseen tähtääviä toimenpiteitä ja tavoitteita.

Toimenpide-ehdotukset/Julkiset hankinnat

- Julkisia hankintoja tukevien ohjelmien (mm. KEINO, Kestävien innovatiivisten julkisten hankintojen verkosto) kautta toteutetaan viestintää julkisten hankintojen saamiseksi yhä vähähiilisemmiksi sekä kehitetään uusia toimintamalleja lämmönhankinnan kilpailutukseen.

Toimenpide-ehdotukset/ Rahoitusinstrumentit

- Kehitetään pientaloille mahdollisuuksia yhteishankintoihin alueellisesti öljylämmityksestä luopumiseksi. Näihin voi sisältyä myös rahoitusratkaisuja.
- Tarkastellaan valtion asunto-osakeyhtiöiden perusparannukseen tarkoitetun takauksen ehtojen lieventämistä erityisesti öljylämmityksestä luovuttaessa.

Toimenpide-ehdotukset/ Toimenpideohjelman toteuttaminen

- Toimenpideohjelman toteuttamista tuetaan suunnitelmallisella viestinnällä ja vuorovaikutuksella vuoteen 2030 asti.
- Toimenpideohjelmalle käynnistetään säännöllinen edistymisen seuranta vuoden 2021 aikana osana Keskipitkän aikavälin ilmastopolitiin suunnitelman (KAISU) seurantaa.
- Toimenpideohjelman toteuttamista arvioidaan vuosina 2025 ja 2028 ja toimenpiteitä vahvistetaan, jos tavoitteeseen ei olla pääsemässä.

Avustusten nykytilanne

Öljylämmityksestä luopumisen avustukset

- Pientalojen avustukset (ELY):
 - Hakemuksia tullut 1.3.2021 mennessä 11 031 , myönteisiä päätöksiä 4 751, kielteisiä 256.
 - Hakemuksia tulee noin 200 viikossa, mikä vastaa noin 0,8 milj. euroa
 - Määrärahaa kaikkiaan 38,11 milj. euroa. Hakemuksia on jo enemmän kuin määrärahaa.
- Asuinrakennusten energia-avustukset (ARA)
 - Hakemuksia tullut 2 100 kpl
 - Hakemuksista noin kolmasosassa mukana öljylämmityksestä luopuminen
 - Myönnettyjen avustusten määrä n. 35 milj. euroa, josta 31 milj. euroa myönnetty asuntoyhtiöille ja ARA-yhteisöille, 4 milj. euroa pientaloille
 - Määrärahaa kaikkiaan 80 milj. euroa
- Kuntien avustukset (ARA)
 - Hakemuksia tullut toistaiseksi vain 21 kohteeseen, avustushakemukset 607 500 euroa.
 - Määrärahaa n. 14,9 milj. euroa

Kiitos!

Pekka Kalliomäki
Rakennusneuvos, ympäristöministeriö
puh. 0295 250 114
pekka.kalliomaki@ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment

